

1678.

1. Bechmann, Joh. Volk. Tit. juris sine . . . decanus : et com-
mentationes 30 leones Zachariae Taeringii . . . innotat
2. Bechmann, Joh. Volk. : De poenitentia delinquentium .
3. Bechmann, Joh. Volk. : De crimine maleficii
4. Bechmann, Joh. Volk. : De jure consiliorum .
5. Falckner, Joh. Christophorus : De jure et privilegiis
fisci. 25 exempl.
6. Falckner, Joh. Christoph. : De fide politica sine
morali . . .
7. Friesen, Jo. Bernhardus : De colore .
8. Friesen, Joh. Bernhardus : De jure arborum .
9. Fenten, Matthias : De casu disquisitionum jurisdictionum .
- 10^a Lynckerus, Nicolaus Christophorus : De jure restitucional
famae. 25 exempl. 1690 & 1731.
- 11^a Lynckerus, Nicolaus Christophorus : De jure restitucional
positi. 25 exempl. 1678 & 1746. privilegiis depo-

1678

12^{a+b, c} Lynckerus, Nic. Christophorus: De fatalibus. 3 Saekl.
1678 & 1742.

13. Lynckerus, Nic. Christophorus: Quaesitanda studia
juris?

14^{a+b} Lynckerus, Nicolaus: De commissario Imperiali
ad negotia status:

4.

16

12

13

14

463. ~~XXVI.~~ M
DECADEM
DISQVIVISIONUM JU-
RIDICARUM 1628,9

FAVENTE DEO

Permissu atque autoritate

Magnifici Ictorum Ordinis in illustri
Salana Academia

PRÆSIDE

VIRO 151

Nobilissimo, Consultissimo & Excellentissimo
DOMINO MATTHIA Jessen/
J. U. D.

Illustris Regiminis Saxo - Jenensis
Advocato Ordinario,

Patrono Fautore & Hospite suo estimatissimo,
ad diem 25. Septembr.

publicè

In Collegio Ictorum

disputabit

THEODOSIUS CHRISTIANUS Stolze/
Pirna Misnicus.

J E N Æ,

Typis JOH. JACOBI BAUHOFFER, I,
ANNO M. DC. LXXVIII.

INDEX DISQUISITIONUM.

- I. De Juris Divisione.
- II. De objecto transactionis, & quò tempore quòve modo fieri possit?
- III. An & quomodo subditi in causa superioris testes esse possint?
- IV. An venditor præcisè rem, si possit, teneatur tradere?
- V. An salva sit dos vel donatio propter nuptias uxori, quando bona mariti ob crimen perduellionis confiscantur?
- VI. De Juratoria Cautione ob paupertatem.
- VII. De Jure Expectativæ secundum §. moribus 2. feud. 26.
- VIII. De feudo foemineo.
- IX. Quibus casibus res sacræ & Ecclesiasticæ alienari possint, & quæ solennitates adhibendæ?
- X. An permissum sit Clericis, resignare functiones suas, & in iisdem vel aliis Ecclesiis munia altiora ambire.

DEUS

DEUS ADSIT!

Decadis Disquisitionum Juridicarum.

DISQVITIO PRIMA.

De Juris Divisione.

uris cujusvis, jussum & præceptum superioris notantis, *Eckolt ff. de F. & F. §. 16. n. 4.* Fundamentum est majestas *vid. Vinn. ad Inst. de F. N. G. & C. §. 1. n. 1. arg. l. 3. l. 1. & l. fin. C. de Leg. & const. princ. & edit.* Cum par in parem non habeat imperium, *c. innotuit, 20 v. quamvis. X. de elect. & elect. pot. & arg. l. 4. ff. de recept. & qui arb. rec.* Illa, prout diversimodè consideratur, ac vel divina vel humana est, *vid. Magn. Dn. Struv. Synt. Civ. Ex. 48. th. 22.* Ita etiam vel divinum vel humanum jus nobis sistit. *Dn. Strauch. Diss. ad Jus Just. 1. apb. 4.* Divinum jus, ratione promulgationis vel est (1) positivum in specie sic dictum, à Deo primum ipso primis parentibus. *Gen. c. 2. v. 16. & 17.* & postea per Mosen populo Israëlítico in deserto traditum, quò servanda præstandaque præcepit, vitanda prohibuit. *Exod. c. 27. & seqq. Zepperus col. lat leg. mosaic. forens. & Rom. theorem. 2.* Quod rursus dispefcitur in morale, ceremoniale & forense. Quorum illud omni generi humano, ceremoniale verò & forense soli populo Judaico, cujus peculiarem legislatorem divinum numen egit, præscriptum. Vel (2) naturale. Quod ipsum autor naturæ, Deus, pectoribus impressit. Idque commune hominibus cum brutis, (analogicè tamen tantum loquendo) Imperator in *pr. Inst. d. F. n. g. & civ. asserit. Grot. de F. B. & P. l. 1. c. 1. n. 11. Vinn.*

1. Fundamentum juris majestas,
2. Quæ vel divina vel humana.
3. Unde etiam jus vel humanum vel divinum, idq; vel positivum.
4. quod triplex, ratione objecti.
5. Vel naturale.

4

ad Inst. cit. tit. princ. cum allegat. Pacius ad Inst. pr. eod. tit. ubi super vocabulo naturæ addit: per naturam non significari naturalem rationem, quæ est hominum propria, sed instinctum naturalem omnibus animalibus communem. Aut (3) Gentium: idque vel primævum, vel secundarium §. 1. & 2. Inst. cit. tit. Magn. Dn. Ziegl. pro tempore Consiliarius Saxon. Electoralis & Ordinarius Facultatis Jurid. Witteberg. Comment. ad Hug. Grot. de J. B. & P. l. 1. c. 1. §. 10. Cui Doctorum divisioni quamvis varia obijciantur, in primis verò quod ne indicium quidem aut verbum in Jure civili & locis ejus, ubi de hac materiâ agitur, reperiri possit, nobis tamen sufficiat, licet non expressum nomen, vim tamen nominis & ipsam rem ibi adesse. De Secundario autem Gentium Jure serè idem, quod de consuetudine in §. 9. Inst. cit. tit. habemus, dici potest. Sicut enim hæc non expressâ sanctione, sed tacito & diuturno civium usu inducitur; ita illud, usu & necessitatibus humanis exigentibus inter Gentes constitutum §. 2. Inst. cit. tit. Ludov. Diss. 1. th. 9. lit. C. Vinn. ad §. 1. Inst. cit. tit. n. 3. in fin. Magnif. Dn. Ziegler. comment. cit. ad Grot. l. 1. c. 1. §. 14. Neque officit, quòd, cum jus hoc ob usum & necessitates humanas gentes sibi constituerint, id potius ad humanum quàm divinum quoad causam obligandi, referendum videatur. quod Grotius l. 1. c. 1. §. 14. & Brunnem. ad ff. l. 1. de J. & F. n. 11. facit. Respondemus enim: Hoc jus proximè adhuc ex ipso jure naturali & ejus principiis derivari, eundemque autorem, Deum nimirum, agnoscere, ad quem ut rectè referuntur, quæ immediate ex ipsa ratione deducuntur, ita quoque quæ mediate s. per ratiocinationem ex primis principiis colliguntur, eidem accepta ferenda sunt. Adeoque, cum de novo haud constituatur, sed ex ipsa ratione sit, novâ etiam divinæ majestatis approbatione, (quod aliàs necessarium in consuetudine,) opus non habet, quia non in se ipso, sed alio, naturali nimirum, nobiscum nato & jam ab initio in

6.
Aut Gentium primævum & secundarium.

7.
An hæc divisio J. G. probanda sit?

8.
Comparatio J. G. secundarii cum consuetudine,

9.
An non potius J. G. secundarium ad jus humanum quàm divinum referendum?

10.
In jure gent. an nova approbatio majestatis divinæ necessaria?

mo-

modum legis nobis præscripto se fundat: Quamvis fortè nec
 absurdum adeò sit dicere, Jus Gentium, (si quoad consen-
 sum quoque cum consuetudine comparare velis) à Divina
 majestate, vi omnipræsentiæ ejus, de quâ nobis dubitare reli-
 gio sit, approbari tacite ejusque consensu confirmari: Unde
 porro illud non minus naturâ suâ justum esse, quàm jus natu-
 rale, patet, tum si fundamentum attendas & conservationem
 gentium societatumve, tum etiam si consideres auctoritatem
 divinam, quæ omnem injusti suspensionem excludit. Deinde,
 non humanum planè inventum esse, sed majorem, adeoque
 divinam vim & potestatem jus hoc pro fundamento agno-
 scere statuendum est ob consensum & submissionem abso-
 lutam, quam nulla gens, nisi inter moratiores censeri nolit, ei de-
 negabit unquam. Quæ sanè submitio non potest dici facta ob
 promulgatione aut tacitam approbationem juris hujus à ma-
 jestate humana, quarû neutra facta, nec fieri potuit, cum non,
 nisi Deum Gentes univèrsim sumptâ superiorè recognoscant:
 Neque etiam tacito consensui soli talis producendæ obliga-
 tionis potestas tribui potest, per ea quæ tradit *Heim. Hen-
 niges. in Comment. ad Grot. de J. B. & P. l. 1. cap. 1. §. 4.* Et quam-
 vis intuitu utilitatis insignis, ex hoc obsequio manantis, ista
 gentium submitio aliquo modo sustineri possit, tamen, ut
 Jus hoc vim legis obtineat, (liceat enim nobis verba *Dn.
 Pufendorfii cap. 3. §. 10. de off. hom. & civ. mutuari*) necessum est,
 præsupponi Deum esse, & suâ providentiâ omnia regere,
 eundemque mortalium generi injunxisse, ut rationis dicta-
 mina tanquam leges ab ipso vi congeniti luminis promul-
 gatas, observent. Jam verò Jus Gentium Jus naturale tan-
 quam regulam sequitur, non quidem simpliciter, cum cir-
 ca ea, quæ in se arbitraria magis sunt, quàm necessaria, ver-
 setur, sed pro statu & conditione gentium & negotiorum hu-
 manorum. Notandum verò quod Jus naturale, quod ali-
 quando & præ-

11.
Jus G. non minus justum quàm naturale.

12.
Ulterius, jus G. ad divini rectè referri, probatur ex submissione populorum.

13.
Disquiritur de causa hujus submissionis

14.
An forte respectu utilitatis.

15.
an vero respectu supremi legumlatoris, Dei.

16.
Jus naturale, quod & præ-

maxum G. quandoq; dicitur, non mutatur;

quando etiam Jus gentium, primævum sc. dicitur, non possit mutari §. 11. *Inst. h. t.* & licet fiat interdum, ut in his actibus, de quibus Jus naturale aliquid constituit, imago quædam mutationis fallat incautos, non tamen revera Jus naturæ mutatur, sed res, de quâ Jus naturæ constituit, quæque mutationem recipit, *Grot. de F. B. & P. l. 1. cap. 1. §. 10. num. 6.*

17. Jus G. v. secundarium mutatur.

ubi exemplis hoc ipsum illustrat. Jus Gentium autem secundarium, ut natum est ob utilitatem & necessitates humanas, ita etiam iisdem cessantibus, cessat, cum non habeat amplius, circa quod versetur aut ubi resideat mutatâ priori rerum facie & statu. Hinc fluit, vis & duratio obligationis & obsequii juribus hinc debiti. Jus naturale, quod & Jus Gentium, primævum sc. aliquando dici consuevit,

18. Juris naturalis vis circa obligationem.

semper obligat ad sui observantiam, utpote objecto ejus, turpi sc. & honesto in se nunquam recipientem mutationem. Idemque omnes obligat: Inhæret enim pectoribus, cordibusque nostris infusum inscriptumve est à summa, quæ omnibus sine fine imperat, majestate, Deo; Cujus territorium, ut limites non agnoscit, ita nec Jurisdicção ejus & potestas ferendi leges coarctari ullo modo potest. *arg. l. ult. ff. de*

19. It. Juris Gent. secundarii.

Jurisdicção. Jus Gentium verò, quod secundarium appellatur, quia pro statu rerum in præceptis suis mutabile est, tantum, quoad durat status idem, ad eorum observantiam gentes ligat: nam deficiente usu priori & emergentibus necessitatibus novis aliæ etiam novæque Juris gentium regulæ subnascuntur. Sed nunc ad Jus, quoad originem, humanum accedimus, quod omne civile & pro diversis ac variis Rebus publicis diversum æque ac varium est Fundamentum ejus

20. Jus humanum omne civile est.

21. Ejus fundamentum majestas humana.

itidem Majestas, quam ad differentiam divinæ, & ratione objecti cui inhæret, humanam appellavimus. Eandem tamen si aliquis ratione commissæ cœlitus potestatis divinam dixerit, non repugnabimus. Rempublicam autem accipimus

mus

7
mus in latitudine suâ pro ordine parentium & imperanti-
um; sive regnum, sive Politiam, seu aliud Genus regiminis
statuas. Modus constituendi Jus hoc est duplex. Velenim
expressa sanctione & eo animo, ut Jus sit, promulgatur; Vel
tacitè usu introductum à superiore approbatur. Impera-
tor in §. 3. *Inst. de J. n. g. & civ.* sub vocabulis scripti & non scri-
pti Juris effert. Sub scripto Jus publicè promulgatum in-
digitans, sub non scripto id, quod usu & tacito majestatis
consensu invaluit, notans, §. 9. *Inst. e. d.* Unde nonnulli pro-
prio vocis sententi inhaerentes statuunt, ad juris scripti essen-
tiam necessariam esse scripturam, inque eâ differentiam spe-
cificam à consuetudine ponunt. Sed cum hæc differen-
tia & denominatio, à publica promulgatione, (quæ etiam
per præconem fieri poterat,) veniat, meritò ab iis recedi-
mus cum *Ludovell. Ex. 1. th. 8. lit. c. d. & Vimm. ad §. 3. Inst. cit.*
sep. tit. num. 1. Bachov. ad tit. de J. & J. rubr. de divis. & spec. Jur.
civ. Ut ut enim concedamus, plerunque fieri solere, ut scri-
ptura adhibeatur, quo melius & apertius ad omnium noti-
tiam leges pervenire queat, l. 2. §. 4. ff. *de orig. Jur. & om.*
mag. Nunquam tamen substantialem juris scripti formam
constituet: Aliâ enim etiam consuetudo in scripturam re-
data ad Jus scriptum referenda esset. Obligatio hujus ju-
ris non est ita universalis, ut ea quæ ex jure naturali aut
Gentium oritur. Non enim egreditur fines Reipublicæ in
quâ Jus latum, nec alios quam cives & subditos ejus ob-
stringit. Inter subditos verò numeramus etiam advenas
& hospites. Nam licet hi propriè subditi dici non possint;
Quamdiu tamen in loco aliquo commorantur, quadam ra-
tione Domino ejus loci subditi, adeoque intuitu eorum,
quæ ibi agunt, legibus ibidem vigentibus obsequi debent;
Quia ad gubernationem populi moraliter necessarium est,
ut qui ei vel ad tempus se admiscant, quod fit intrando

22.
Quæ in omni
Rep.

23.
Modus con-
stituendi Jus
civile duplex.

24.
Probatur ex
§. 3. *Inst. de J.*
N. G. & C.

25.
Quæ an ad sub-
stantiam juris
scripti neces-
saria sit scri-
ptura.

26.
Et negatur.

27.
Jus scriptum
obligat fal-
tem subditos,

Quibus ac-
censentur ad-
venæ & hos-
pites.

tex-

28. territorium, si conformes se reddant ejus populi institutis. *Hug. Grot. de F. B. & P. l. 2. cap. 2. aph. 5. & cap. 11. aph. 5. num. 2. in fin. Dn. Struv. S. C. Ex. 2. th. 12. cum alleg.* Obligat verò Lex & Jus civile eò usque tantum, donec contraria lege & usi abrogetur. Consuetudo, quæ Jus non scriptum constituit, inducitur moribus parentum, & tacitâ, ut dictum, majestate approbatione. Hinc videmus, sive apud unum, sive in qua Rep. apud omnes aut verò penes Optimates potestas summa sit, & in omni denique Republica consuetudinem locum habere. Neque obstabit nobis *L. 32. §. 1. ff. de LL. Sctis & long. consuet.* illa enim ita de statu populari loquitur, ut tamen ceteras formas non excludat, aut eis hanc facultatem denegat. Quantum verò tempus & quot actus, ut consuetudo fieri possit, requirantur, in genere arbitrariæ Judicis dispositioni relinquit majestas, ut tamen tempus non nimis breve & plures actus sint ex quibus Jus colligi possit *arg. l. 1. §. ult. ff. de Fur. delib. arg. l. 9. C. de bon. aut. jud. possid. add. Luduv. D. 2. th. 14. lit. e.* Quid Pontifex in hoc puncto statuat tradit *Desselius erot. Fur. Can. de consuet. quest. 6. vid. Ungepaus. ad eund. Decretal. tit. à num. 12. usque ad 19.* Est consuetudinis eadem vis & autoritas in devinciendo, quæ legis *h. 35. ff. de LL. Sct. & long. consuet.* Imo abrogare potest legem priorem, quatenus ipsa posterior est *§. 11. Inst. de F. N. G. & C.* licet obstare videatur, *l. 2. C. quæ sit long. consuet. quæ refertur etiam in can. 4. dist. 11.* Omne denique Jus est vel universale vel particulare. Particularitatis exemplum in jure divino exhibent nobis jura ceremonialia & forensia, Reipublicæ Judaicæ tantum data, nec ulterius vim suam exferentia. Universalis Juris species sunt. Naturale, positivum divinum & Jus Gentium quæ omnes homines obligant. Jus civile sec. quid universale aut particulare est: Universale quod omnes ejusdem Reipublicæ cives tenet: Particulare, quod non
29. Consuetudo quomodo & in qua Rep. induci possit.
30. Evolvitur 1. *consuet. illa enim ita de statu populari loquitur, ut tamen ceteras formas non excludat, aut eis hanc facultatem denegat.*
31. Quantum tempus quotve actus requirantur ad introducendam consuet.?
32. Quid jure Can. statutum, remissivè.
33. Obligatio ex consuetudine fluens proponitur, & ejus vis.
34. Divisio juris in universale vel particulare.

omnes: & hoc aliquando certo cuidam municipio aut collegio, (quod statutarium) aut etiam personæ datur, atque tribuitur, unde personale Imperatori dicitur §. 6. *Inst. dict. iii.* Nec omittenda juris divisio quâ Jus omne ratione objecti in publicum & privatum dispelcitur, de quâ *vid Habm. in not. ad Ves. de j. & j. num. 14.* qui summam hanc divisionem statuit, omneque Jus quod in mundo est vel circa res publicas vel privatas tanquam cardines volvi. Quorum illud principaliter ad statum Reipublicæ pertinet *vid. §. 4. Inst. de F. & F. in eum Vinnius. num. 1. Eckolt. eod. iii. ff. §. 18.* Hoc, quod ad singulorum utilitatem respicit *dict. §. 4. Inst. vel ut Brunnemannus ad l. 1. ff. de j. & j. effert.* quod circa causas titularum privatorum occupatum est. Licet enim per consequentiam eveniat ut illud privatam & hoc publicam utilitatem intendat. Non tamen hic intentionis sed objecti formalis ratio habetur. Subjungi posset & alia juris in Ecclesiasticum & seculare divisio sed cum brevitati studeamus, aliis ea quæ à nobis omiſſa sunt, diligentiori & feliciori tractanda studio relinquimus.

DISQUISITIO SECUNDA.

De objecto, tempore & modo transactionis.

Transactionis vel latissimè accipitur, pro fine & terminatione cujusvis negotii, teste Cicerone in orat. pro Roscio Comæd. ubi negotium per nuncium transigere, & alibi negotium transigere, pro finire dicit. *l. 229. ff. de V. S. ibique Gæddæus, Alciatus & Wissenbach. ad l. 230. ff. dict. iii.* Vel in specie & in sensu Juridico, pro decisione rei dubiæ aut litigiosæ per conventionem factâ, dato aliquo vel retento aut etiam promisso *l. 1. ff. de transact. junct. l. 38. C. eod.* De hac posteriori & po-

B

39.
Exempla
particularis
divini itemq;
universalis.

36.
Humani uni-
versalis ut &
particularis
exemplum.

37.
Divisio juris
in publicum
& privatum,

38.
Ecclesiasticum
& seculare.

1.
Transactionis
vox vel in
communi no-
tatu accipi-
tur.

2.
Vel in sensu
juridico. Hu-
jus descriptio

3. **Transactio-**
nis juridice
 accepta ob-
 jectum affir-
 mativum, res
 incerta.
4. **Evolvitur** 1.
 31. C. de trans-
 act.
5. **Et Lis & qua-**
 liter compa-
 rata esse de-
 beat hæc.
6. **Transactio-**
nis obiectum
 negativum.
7. **Dere judica-**
ta, alimentis
 de. queritur
 num. etiam
 ad id refe-
 renda?
- tissimum ejus obiecto & quo tempore quove modo fieri possit, nobis nunc erit sermo. Obiectum sinit *l. 1. ff. h. t.* his verbis. **QUI TRANSIGIT, QUASI DE RE DUBIA ET LITE INCERTA NEQUE FINITA TRANSIGIT.** Et hoc est de substantia transactionis, asserente *Natta, conf. 543. num. 29. & seqq.* Negotium enim definitum & certum ea non opus habet; Nihil obstante *l. 31. C. h. t.* Nam vocabulum certa ibi non de puncto juris sed determinatio-
 ne corporis accipi debet: aut, uti *Wissenbach. ad ff. Vol. 1. disp. 10. th. 3.* explicat, per rem certam non ibi intelligitur res indubitata, liquida, expedita, sed una aliqua res, veluti fundus judicio petitus, Non tamen requiritur, ut præsens lis sit & pendeat, sed sufficit, quod oriri possit: & probabilis futuræ litis metus sublit. *Mantica de tacit. & ambig. convent. l. 26. tit. 1. num. 13. Anton. Perez. C. h. t. num. 6.* Species autem & exempla rerum dubiarum ac in lite versantium passim tradunt *Dd. ad h. t. de transact. vid. Dn. Struv. S. C. Ex. 6. th. 56. w. que ad 67. Perez. C. eod. num. 6.* Hinc sequitur quod res aut jus omnino certum ac indubium transactionis non sit capax, ut & ea, de quibus transigi specialiter lege prohibitum, ut sunt de Jure Civili crimina non capitalia & ex capitalibus adulterium *l. 18. C. h. t. de quibus tamen hodie transigi poterit. Carpx. prax. crim. p. 2. q. 71. num. 31. 34. & p. 3. q. 148. num. 17.* & Jure Canonico matrimonium si ad dissolvendum illud agatur. *c. ult. X. de transact. Gail. 2. observ. 94. num. 14.* Referuntur etiam huc alimenta ultima voluntate relicta & controversiæ ex testamento orientes. Item res judicata: Verùm circa priores duas species non prohibita est transactio, sed tantum aliquo modo ob favorem alimentorum & ultimarum voluntatum circumscripta, ut patet ex *l. 6. h. t. l. 7. §. 1. ff. quem. test. aperiantur. add. Gail. 2. obs. 139. num. 10. l. 8. pr. ff. de transact. Brunemann. ad. h. t. ff. l. 8. num. 1. 2. 3.* Et posterior nimirum
 res

res iudicata natura sua sub transactionem non cadit, si
 verè talis sit & in vim suam transferit. Talis verò non est,
 si vel Appellatio intercesserit, vel appellari adhuc possit. 8.
l. 7. pr. ff. h. i. vel incertum adhuc sit, an sententia valeat, l. 23.
§. 1. vers. quid ergò ff. de condit. indeb. Brunneinan. ad eand. num. 2.
& ad l. 7. ff. de transact. Circa tempus transactionis notan-
 dum, quòd omne tempus vel feriatum sit, vel non feria-
 tum: De posteriori nullum est dubium, quin eò transigi
 possit. De feriato tamen res non adeò expedita est. 9.
 comprehendit verò hoc vel divinas vel humanas ferias, & à Divisio tem-
 forensibus negotiis dat vocationem. *l. 9. ff. de fer. & dilat. &*
div. temp. Ac siquidem divinæ sint feriæ, omnes actus & pu- poris.
 blici & privati quiescere debent. *l. 8. C. de feriis* & actus judi- 10.
 ciarius si expediatur, nullus est ipso jure. *l. 36. ff. de recept. &*
qui arbit. rec. ut sent. dicant ibique Brunneinan. ut & ad l. 6. ff. de fe-
riis, ubi ad ferias etiam humanas id extendit, cum limita- In non feria-
 tione tamen, nisi scientibus partibus actus talis celebratus tum & feria-
 sit: quia renunciare possunt privilegio ex hiis feriis ipsis tum, quod
 competenti. Si tamen necessitas urgeat aut pietas iva- comprehen-
 deat, etiam divinis feriis peragi talis actus poterit. *fin. X. de*
feriis. Hinc patet, transactiones, quæ sine strepitu iudicii & dit vel divin.
 causæ cognitione fieri possunt, obtinere vires, quocunque vel human.
 tempore factæ sint. *l. fin. C. de transact.* Quæ autem ejus con- ferias.
 ditionis non sunt, ut habemus exempla in *l. 6. l. 8. pr. ff. de*
transact. l. 1. §. 1. ff. quem test. aperiantur. omninò transactionem
 respuere feriis divinis, admittere verò humanis, quia in his
 partibus non contradicentibus Jus rectè redditur *l. 1. §. 1.*
l. 6. ff. de feriis & dilat. quod fortè & Dominus Struvius in-
 nuit. *S. C. Ex. s. th. 35. in fin.* An verò die an nocte transiga-
 tur, nihil interest. Cum nullum tempus nisi expressè lege
 notatum exceptumve ejus qui sanæ mentis & major 25 an-
 nis est consensum repudiet. *l. 20. C. de transact.* in quâ secul-

13. Etan tunc lumina adhiberi debeant, ut actus valeat? *dâ noctis horâ transactionem intercessisse dicitur. Num autem etiam lumina adhiberi debeant, ita ut iis non adhibitis transactio inutilis sit, quæritur ob rationem legis. 7. §. 10. verb. tria lumina ff. de Ventre inspiciendo. Respondemus: Ex facto iudicem arbitrari debere, an res talis sit, in qua ex luminum defectu fraus adhiberi potuerit. Treul. Vol. 1. D. 7. th. 2. lit. a. & tunc lumina erunt necessaria & sine iis inita transactio inutilis, non quidem principaliter ob defectum luminum, sed quia per eum fraus & dolus intervenisse præsumitur. Aliàs regulariter, si fraudis metus non adsit, etiam in tenebris transactio rectè celebratur. Quomodo transigi possit, loquuntur verba l. 38. C. h. t. DATO ALIQUO, VEL RETENTO VEL PROMISSO, sive res corporalis sit sive incorporalis, mobilis aut immobilis, aut etiam compensatio inter debitum creditumve fiat, quia lege non distinguente, nec nos distinguere debemus. Non igitur gratuitâ conventionione iniri potest transactio, licet de pacto aliud dicendum sit. Fit autem transactio vel per pactum nudum l. 17. l. 28. C. de transact. Et tunc, licet Jure civili non actio, tamen exceptio secundum naturam pacti nascitur. Vel etiam per contractum, eumque vel nominatum vel innominatum. l. 6. l. 15. C. h. t. Nimirum per contractum nominatum procedit, si adjiciatur stipulatio, & tunc ex stipulatu agitur d. l. 6. Per contractum verò innominatum, quando post pactum interpositum ab altera parte implementum, quod formale contractuum innominatorum constituit *Dn. Struv. S. C. Ex. 6. th. 37.* secutum fuerit. Et tunc præscriptis verbis actionem, utpote propriam hîc contractibus, nec quicquam obstante l. 5. §. 3. ff. d. præscript. verb. competere innuit & expressè tradit d. G. l. 6. C. d. transact. Datur etiam actio ob causam datam, seu causâ data, causâ non secuta ad repetendum datum. Sed nostrum nunc non est hîc actionibus insistere.*

DIS-

DISQUISITIO TERTIA.

An & qua ratione subditi in causâ superioris testes esse possint.

Arcadius Charisius in *l. 21. §. 3. ff. de testibus* informaturus iudicem de testimonio, **CREDENDUM ID EST, inquit, QVOD NATURÆ NEGOTII CONVENIT, ET QVOD INIMICITIÆ SUSPICIONE CARET.** Quæ causâ, quia cum pluribus aliis, quas nos studio nunc omittimus, non in paucas personas cadant passim videmus, in legibus, quarundam testimonia non admitti: *l. 3. §. 5. ff. de testibus. l. 8. & ardent. si testis. l. 12. C. eod.* Nisi in casu necessitatis & defectu omnis alius probationis: Nam tunc, si veritas aliter haberi nequeat, etiam coguntur ad testificandum. *Hosto. in c. 2. X. de test. cogendis Colerus p. 2. decis. 24. n. 6.* In subdito, quin eadem suspicio locum habeat, non dubitandum est, tum ob naturalem, quæ cum sanguine quasi transmittitur, erga dominationis, propensionem, tum ob juramentum ac fidem subjectionis, *Huldigung / Erbpflicht.* *Besold. thes. pract. verb. Huldigung /* homagium aliquando, improprie licet dictum, *sep. laud. Dn. Struv. S. E. cap. 8. aph. 6. num. 9.* tum etiam ob vim & potestatem jubendi superiori in subditos competentem. Ut adeo non immerito *l. 6. ff. de testibus* disponat: **IDONEOS NON VIDERI TESTES, QVIBUS IMPERARI POTEST, UT TESTES FIANTE.** Quem textum, quamvis nonnulli ad eos tantum, quibus vel ratione patriæ potestatis, vel particularis & privatæ Jurisdictionis; (qualis dominorum in servos) non ratione publicæ & universalis, (ut nobilis aut princeps in subditos habet,) imperari potest, restringant, non tamen satis probantur *Carpzovio in Jurispr. forens. p. 1. c. 16. def. 64.* ubi illis etiam sufficienter respondet *n. 3.* Regulariter igitur subditos ut tales ad testimonium in causis superiorum,

1.
Favor & inimicitia inhabiles testes reddunt.

2.
Subditus non caret suspicione gratie erga Dominum.

3.
Ideoq; in ejs causâ testari nequit ex *l. 6. ff. de testib.*

4.
Regula potest.

5. Ejus excep-
ptiones tum
de jure civili
tum moribus
referuntur.
6. Confirman-
tur præjudi-
ciis.
7. Quam ratio-
nem mores
respiciant in
hoc casu.
8. Recensentur
causæ ob quas
relaxatio ju-
ramenti hujus
necessaria.
nim. (a) ad
promovendâ
libertatē sub-
- riorum, tam de Jure civili, quam moribus admitti non pos-
se, verum est. *dict. l. 6. ff. de test. Dn. Brunneman. process. civ. cap.*
20. n. 18. Wesenb. h. t. ff. n. 3. Dn. Sirwv. S. C. Ex. 28. th. 39. Wissenb.
part. 1. ff. D. 43. th. 31. princ. Exceptio tamen est, & admittuntur,
de jure quidem civili, si alia probatio haberi nequeat, secun-
dum usum verò modernum, si remissum sit Juramentum ac
fides subjectionis. De quâ fori observantia testatur *Mod. Pisto-*
ris vol. 1. Consil. 7. n. 26. verb. Aber in practicâ habe ich oblerviret,
daß man in solchen Sachen die Untertanen der Pflicht da-
mit sie denen Herren verwandt / loos gezehlet so viel das
Zengnis belanget &c. vid. Eckelt. ff. de test. §. 3. n. 111. cum an-
rea citatis. Richt. Decis. 31. n. 27. ubi hoc præjudicium refert: Daß
die von klagenden Fiscal benannte Leibliche Untertanen
threr Eyden/damit sie ihren Landes Fürsten zugethan und
verpflichtet / disfalls zu förderst zuerlass n/ und denn mit
dem gewöhnlichen Zeugen Eyd zubelegen seyn. add. respon-
sum posterius à Carpxovio Jurispr. for. p. 1. C. 16. def. 64. allegatum.
Quia tunc in puncto testimonii dicendi suspicio gratiæ aut
favoris ob relaxationem istam cessat. Quæ ratio cum æque
militet, si pro Domino ac si contra eundem Testes produ-
cantur subditi, idem utroque casu videtur statuendum. Li-
cet verò quis opponat, non opus ad eò esse hanc juramenti sub-
jectionis remissione; cum nemo tam insipida mentis sit, cui
non ex rectæ rationis dictamine constet, se quidem obsequi-
um & reverentiam superioribus majorem tamen veritati de-
bere: Ei respondemus: Omnino eâ opus esse: & quidem
primò ob id, ut eò confidentius veritatem eloquantur subdi-
ti, soluti jam, quoad hunc actum, nexu subjectionis, & justia
quasi ab ipso superiore suo ad confitendum verum accepto:
Quod non ita liberè facturi erant, adstricti adhuc vinculo
illius juris jurandi; quia devotio erga superiorem & cum ea
combinatus affectus ardentissimus, sibi soli relictus saniora
con-

confilia vix admittere præsumatur; cum perſuſum ſi-
 bi habeant ſubditi, quoquo modo ad res ſuperiorum promo-
 vendas ſe teneri. Deinde etiam opus eſt, ut omnis ſuſpicio
 gratiæ adverſario adimatur, quæ non poteſt non, ut ex dictis
 apparet, ad eſſe dum obligatio iſta durat. Sed dicat quis: U-
 trumque obtineri poſſe per juramentum quod teſtibus in-
 jungi ſecundum ordinem & receptum judiciorum morem
 conſuevit. Reſpondemus: Sufficiens iſtud juramentum in
 hoc puncto non eſſe. Sed quia extraordinariè tantum &
 non regulariter, ut ſupra dictum, ſubditi teſtes eſſe poſſunt
 in cauſis ſuperiorum: Ideò etiam irregulare quid circa teſti-
 monia eorum obſervandum non immeritò obtinuit; & hoc,
 præter alias cauſas, etiam ad excitandum majus veritatis in
 illis ſtudium. Cujus exempla ut in multis aliis juris materiis,
 ita in primis in juramentis ſolemnibus videre licet. Remittit
 vero juſjurandum ſubjectionis iſi cui juratum: Sive princeps,
 ſive nobilis ſit. Et tunc, quantum ad hunc paſſum opus eſt,
 liberatur ſubditus ab obligatione, quam per ſacramentum
 ſubjectionis in ſe ſuſcepit, ut ſcil. jam non teneatur attendere
 commodum ſuperioris ſui; ſed veritatis in dicendo teſtimo-
 nio rationem unicè habere debeat. Id quod *Grot. citam*
l. 2. c. 13. n. 16. aſſerit. Ubi inquit: **SI TAMEN JURAMEN-**
TUM UTILITATEM SPECTET ALICUJUS, AT-
QUE IS EAM NOLIT, NON TENEBITUR, QVI
JURAVIT. Effectus remiſſionis hujus eſt, ut qui alias inha-
 bilis in ſuperioris cauſa teſtis erat, nunc quaſi legitimatus ſit
 & habilis factus ut de poſſitio ejus fidem mereatur ſi alia non
 obſtent.

DISQUISITIO QUARTA.

An venditor præciſè, ſi poſſit rem tradere teneatur;
 an vero præſtando intereſſe liberetur?

Poſt

1.
Ex emptione
actio utrinq;
directa.

2.
Venditor
præcise rem
tradere de-
bet.

3.
(a) ob natu-
ram contra-
ctûs emptio-
nis

4.
(b) quia potius
rem quam in-
teresse habe-
re emptori
conducit.

5.
(c) & aliâs in-
vito jus suum
auferretur.

6.
(d) Quia mo-
dus hujus con-
tractus cer-
tus determi-
natusque est.

7.
(e) Ex l. n. §. r.
ff. de act. em-
pt. vend.

Post contractum emptionis venditionis in initum directa utrinque actio nascitur, quia principalis ab utraque parte intercedit obligatio. Vt cuius vel pretium vel merx sive res vendita tradenda. De posteriori nos agimus. Et quamvis apud Interpretes controversia non careat, an in libero venditoris arbitrio relictum sit vel rem ipsam tradere, vel interesse præstare, teste *Gædd. de contrab. stipul. c. s. n. 65. seqq.* Nobis tamen eorum complacet assertio, qui non liberari venditor rem præstatione ejus quod interest, sed ad rei venditæ traditionem, (modò habeat facultatem tradendi) præcise adstringi statuunt. Non incelebre hujus sententiæ argumentum subministrat nobis natura hujus contractûs. Cum enim sit bonæ fidei, ut aliâs omnes contractus consensuales *LudVell. Comment. princ. Inst. de empt. vend. n. 2.* nihil etiam magis ei congruit, quam id præstari quod inter contrahentes actum est *l. 31. ff. de posui. l. 11. ff. de act. empt.* Est vero de re non de interesse præstando actum. Accedit quod plurimum emptoris interesse possit, rem habere potius, quam pecuniam loco ejus quod interest oblatam, licet rem longè superet. *vid. Perez. C. de act. empt. & vend. n. 4.* Neque per rapinam quasi jus ad rem quaesitum invito emptori auferri debeat *arg. l. 70. ff. de rei vind. jung. Perez. loc. cit.* Præterea certum est, emptionem esse contractum nominatum. Jam vero nominati contractus per naturam suâ consistunt in certo determinatoq; contrahendi modo, jure gentium in illis negotiis, quæ eum admisere, inducto: ut adeò inde non magis (quoad effectum consensus) possim dicere emptionem esse absque pretii & rei traditione, quam mutuum absque translatione domini aut locationem sine mercede & usu rei locatæ, quia hæc consensum necessario insequuntur, licet aliâs contractus ratione præcedentis consensus perfectus sit. Ad stipulatur porrò nobis *l. 11. §. 1. ff. de act. empt. vend.* quæ in fine sic habet. **QVODSI NIHL IN-
TER**

17

TER CONTRAHENTES CONVENIT, TUNC EA
PRÆSTABUNTUR QUÆ NATURALITER IN-
SUNT HUIUS JUDICII POTESTATE. Quod vero
traditio insit naturaliter emptioni perfectæ, vel inde patet,
quia nullibi in legibus videmus æque adjici pactum emptio-
ni, quo conveniatur rem tradi debere, ut videmus adjici ut
venditor omnem diligentiam, *arg. l. 35. §. 4. ff. de contrah. empt.*
imò & periculum suscipiat. Cujus rei sanè exemplum in le-
gibus proponeretur, nisi jam perfecto emptiois contractui
per naturam id inesset. Neque parum probationis confert
huc *lex 68. §. 2. ff. de contrah. empt.* in qua dicitur: tum non posse
agi exempto ut venditor rem tradat, cum, quod multis mo-
dis accidere potest, tradendi facultatem non habet. Unde
à contrario benè concludimus, cum facultatem hanc habet,
tradi debere. *l. 11. & 12. C. de act. empt. & vend. Vinm. princ. Inst. de
empt. vend. n. 6. Oldendorp. class. 4. act. 1. n. 7. Wifsenb.* (licet hic in
contrarium rem decidat) *ad ff. p. 1. Disp. 37. ib. 1.* Præterea etiam
magni momenti in hæc re nobis est *l. 68. ff. de rei vind.* in qua
videmus, quàm possit manu militari res auferri, si reus eam
nolit tradere, dicens se non posse, cum tamen rem habeat.
Brunnem. ad ff. d. et. leg. n. 1. Contra quam legem licet opponi
velit, quòd ea tantum de realibus actionibus & quibus de re-
cuperanda possessione agimus, interdictis, propter verbum
restituere accipi debeat: Aliter tamen nos docent verba ejus-
dem legis sequentia quæ sunt: HÆC SENTENTIA GE-
NERALIS EST, ET AD OMNIA SIVE INTERDI-
CTA, SIVE ACTIONES IN REM SIVE IN PER-
SONAM SUNT, EX QUIBUS ARBITRATU JUDI-
CIS QUID RESTITUITUR, LOCUM HABET. Unde
cum actio exempto, utpote ex jure ad rem oriens, in perso-
nam sit, non video, quòmodo hoc remedium ipsi denegari
possit. Non obstat nobis hîc, quod id contra naturalem cu-
jusvis non contra

8.

(f) Ex l. 68 §.
2. ff. de con-
trah. empt.

9.

(g) Ex l. 68. ff.
de rei vind.

10.

Quær. an hoc
non contra

C

naturale cuiusvis libertatem esse videatur, vi cuius nemo cogi potest ut rem suam alienet: Respondeo enim ab initio quidem regulariter neminem posse cogi: bene tamen postquam consensus de realienanda & vendenda dedit, ut stet conventis: & quadrat huc id, quod alias dicitur: Quod ab initio est voluntatis, fit necessitatis ex post facto: vel ut *Dominus Recht, p. 2. Decis. 27. n. 3.* loquitur, quod ab initio libera voluntatis fuit, postea in necessariam praestationem convertitur. Neque proprie dici potest, quod cogatur hoc modo rem suam venditor alienare, cum ab initio arbitrium suum contractui accommodaverit, à quo postea omnino non potest recedere, nisi & simul fidem fallere velit. Hinc etiam non movemur ex eo quod obligationes facti non strictè intendant factum, sed praestationem ejus, quod interest admittant. Nam primo negamus in emtione principaliter versari factum quoddam. Deinde etiam non omnia facta unius ejusdemque naturae sunt; ideoque etiam non in omnibus una eademque regula obtinere potest. In factis simplicibus & nudis, vel quae in meris faciendi terminis consistunt, concedimus liberari aliquem interesse praestando: Non vero in iis, quae translationem bonorum s. domini conjunctam habent, in eaque consistunt, ut in venditione contingit, ubi venditor secundum naturam contractus vacuam ab alterius possessione rem tradere, & vel dominium, si dominus, vel si non, usucapiendi conditionem transferre tenetur. Quod vero differant multum facta simplicia ab his posterioribus, indicat *lex 12. §. 1. ff. de V. O. vid. Perez. C. de act. empt. vend. n. 4.* Urgetur etiam in contrarium *l. 4. C. cit. tit.* secundum quam, si traditio rei venditae juxta emptionis contractum PROCACIA venditoris non fiat, quanti emptoris interest condemnari venditor debet. Ubi ad insertum procaciae verbum contrariae sententiae Autores addunt, quod nulla procacia aut contumacia ei possit imputari, qui facultatem tradendi non habet:

n.
An non ob-
stet, quod in
obligationi-
bus faciendi
interesse pra-
estatio locum
habeat?

12.
Evolvitur *l. 4.*
C. de act.
empt. vend.

empt. vend. n. 4. Urgetur etiam in contrarium *l. 4. C. cit. tit.* secundum quam, si traditio rei venditae juxta emptionis contractum PROCACIA venditoris non fiat, quanti emptoris interest condemnari venditor debet. Ubi ad insertum procaciae verbum contrariae sententiae Autores addunt, quod nulla procacia aut contumacia ei possit imputari, qui facultatem tradendi non habet:

habet: & si legem de eo qui rem tradere potest, accipiunt:
 Verum quidni illi imputari poterit procacia? Cum ille, qui,
 e.g. mihi vendidit rem & vel dolo vel culpâ eam postea in al-
 lium transtulit, & per hoc effecit, ut mihi amplius eam trade-
 re non possit, procaciter, *freventlicher Weise*/egisse videatur,
 atque in eo omninò procaciam *eine freventliche That* com-
 mittat, & legibus contractuiq; congruam violaverit fidem de
 quo casu nos dist. 1. etiam accipimus l. 68. §. 2. ff. de contrah. empt.
 Procacia enim est, quando per improbitatem aliquid com-
 mittitur. *vid. Calep. Lex. verb. procax.* Qui enim rem adhuc tra-
 dere potest, & tamen contumax aut procax est in traditione,
 in eum competit subsidium legis *68 ff. de rei vind.* de quo antea.
 Item opponitur l. 12. ff. de act. empt. Sed illa intelligenda est de
 casu, ubi emptor a llimatione piscium præstita contentus es-
 se, & à rigore contractus recedere vult: Quod fieri posse om-
 ni dubio caret: cum utriusque consensu etiam penitus an-
 nullari contractus queant. Non vero accipienda de casu ubi
 rem ipsam habere vult emptor: tunc enim omninò præ-
 standa. Et hæc conciliatione adhibita lex ista nobilium con-
 sentit. Alia adhuc eaque penè multa pro defensione nostræ
 sententiæ fundamenta adduci possent, de quibus *vid. Bach. ad
 Treutl. V. l. Diss. 18. th. 2. lit. c. & Hum. ad eund. Fachin. p. 1. Con-
 trov. l. 2. c. 29.* Inter quæ non minima, quod omne pericu-
 lum ad emptorem spectet. *l. 1. ff. & C. de peric. & comm. rei vend.*
 & indignum propterea videatur emptorem frustrari posse in
 ipsa rei perfectione: Deinde quod aliud pro alio invito
 creditori solvi non possit. *l. 2. §. 1. ff. de reb. cred. si cert. pet.* & per
 consequentiam nec emptori, cui rem venditam deberi ne-
 mo facile negabit. Sed illa, ne modum & finem propositum
 excedamus, omitimus. Tantum de usu hodierno lubet pro
 nostrâ sententiâ nonnulla ex responsò quodam Facult. Jen-
 nensis, à Richtero p. 2. dec. 97. adducto, allegare. **So ist**

C 2

13.
 Excutitur 1.
 12. ff. de act.
 empt.

14.
 Non pauca
 præterea pro
 defendendâ
 hac sententiâ
 adduci pos-
 sunt.

der:

derselbe N. solchen Kauff-Contract zu halten schuldig/und wenn er gleich euch das Interesse erstatten wolte / were er doch wieder euern Willen damit nicht zu hören ; sondern wird gegen Erlegung des verwilligten Kauffgeldes euch gedachten Brauhoff abzutreten von der Obrigkeit mit Ernst billich angehalten. V. R. W.

DISQUISITIO QUINTA.

Bona mariti ob crimen perduellionis confiscantur, quæritur, an salva sit mulieri dos aut donatio propter nuptias?

1. **Nuptiæ sine dote quidem esse possunt ut plurimum tamen accedit.** Quamvis nuptiæ sine dote esse possint. *l. 20. C. de donat. ant. nupt. Nov. 74. cap. 4. Rittersh. ad Nov. p. 7. cap. 17. num. 3. & consequenter etiam donationem propter nuptias necessario non requirant, quia hæc tanquam compensatio quædam pro dote constituitur; Ut plurimum tamen intercedunt. Illa quidem propter onera matrimonii ferenda *l. 76. ff. de jur. dot. & ut tanquam pedissequa comitata domina tanto ornatioꝝ procedat, ut loquitur *cit. ant. part. 5. cap. 1. num. 3.* Hæc verò in securitatem uxoris, ut videlicet dote à marito male consumpta vel soluto matrimonio habeat, unde suum consequi possit. *l. 20. C. de donat. ant. nupt. Ludov. Ex. 6. th. 11. lit. d. Wissenb. ff. p. 1. D. 46. th. 1. Perez. C. de donat. ant. nupt. num. 1.***
2. **Varia privilegia mulieribus ob dotem data.** Pro qua obtinenda ut varia ipsi præ aliis creditoribus concessa in jure sunt beneficia, *arg. ut. C. de priv. dot. ad quem vid. Brunnem. Dn. Struv. Sc. Ex. 46. th. 49. num. 2. Carpx. p. 2. C. 28. def. 64. 69. 70. 71. cum pluribus aliis.* Ita etiam contra fiscum, bona mariti ob commissum læsæ majestatis crimen, quod perduellio dicitur, vindicantem, specialiter privilegiata est *l. 5. §. 5. C. ad L. Jul. majest. l. 24. C. de donat. intervir. & ux.* ut non amitt-
3. **Etiã contra fiscum.**

amittat dotem suam illatam nec fisco eam relinquere te-
 neat, sed integram & salvam recipiat: Idque vel jure re-
 tentionis, si dos in mobilibus consistat, *Farinac. quest. 27. n. 118.* habeat?
Wesenbec. ff. solut. mat. quem. dos pet. num. 6. Vel si bona mariti
 jam a fisco occupata sint, per actionem, quam pro repeten-
 da dote habet. *arg. l. 10. C. de bonis proscript. f. dam.* Secundum
 quam poenam ex crimine majestatis, (perduellionis puta) ita obtineat?
 tantum ad posteros suos quis transmittit. Posterorum ve-
 ro nomine uxorem non contineri facile constat, ex iis quae
 docet *Wissenb. ad tit. ff. de Reg. Jur. l. 196. §. 5. & 6.* Neque hoc
 immerito, quia injustum esset, alieni criminis infortunio
 uxorem adstringi *cit. l. 24. C. de donat. inter vir. & ux. cum*
 potius peccata suos autores tenere debeant *l. 22. C. de poen. &*
ob maritorum culpam uxores inquietari leges vetent. vel ob
maritorum. 2. C. ne uxor pro marit. & religiosum sit, eam pater-
nis maternisve & propriis bonis frui. ibid. Notavimus vero
 in specie perduellionem, quia, quod non ob quodlibet læ-
 sã majestatis crimen bonorum confiscationi locus sit, docet
 atque inculcat *l. 11. ff. ad l. Fub. majest. l. 9. eod. l. r. pr. C. eod. Nov.*
134. c. ult. & desumpta ex eã avth. bona damnatorum C. de bonis pro-
scriptorum. add. Brunnem. ad cit. l. 5. C. Bachov. ad Trent. V. 2. D.
32. th. 1. lit. G. Hummius ad Trent. loc. eod. q. 12. & de statu bodierno
Carpz. pract. crim. p. 3. q. 135. num. 27. & seqq. Potissima vero ra-
 tio quod fiscus non occupet dotem, sed mulier eam dedu-
 cat, in eo videtur consistere, quod dos mulieris proprium
 quasi patrimonium sit *l. 3. §. 5. ff. de minor. & quamvis rerum*
 dotalium dominium in maritum transferatur. *princ. Inst. quib.*
al. l. c. l. non § 40. in fin. Inst. de rer. divis. non tamen computa-
 tur in bonis ejus irrevocabiliter, sed mulieris adhuc esse
 dicitur. *l. 75. ff. de Jure dot. junct. l. 50. C. de jur. dot. quatenus ni-*
 mirum hoc dominium mariti perpetuum non est, sed abi-
 turum ab eo, solutoque matrimonio redditurum ad mulie-

4.

Quæ remedia
habeat?

5.

Et quare hoc
ita obtineat?

6.

Peccata suos
teneant auto-
res.

7.

Confiscatio
bonorũ tan-
tũ in crimi-
ne perduel-
lionis locum
habet.

8.

Dos propriũ
mulieris qua-
si patrimo-
nium.

9. *rem. Vinn. ad princ. Inst. quib. al. lic. l. non. Servo. SC. Ex. 30. th. 49.*
Dos se habet advenit. & ead. Ex. th. 12. & 13. Atque hoc modo & respectu
ut as alic- dos se habet ut as alienum. Hoc verò ante omnia dedu-
num. cendum ex bonis, quia bona non intelliguntur, nisi eo de-
ducto, nec ulla etiam bona ad fiscum pertinere possunt, ni-
si quæ creditoribus super futura sunt. l. 11. ff. de Fur. fise. l. 39.
§. 1. ff. de V. S. l. un. C. pen. fise. creditores prefer. Quod adeo verum
esse Dd. docent, ut uxor pro dote salvanda etiam demoli-
tionem domus (quæ hodiè in detestationem hujus criminis
fieri quandoque solet,) impedire queat; ut ipsi adeo omni-
nò satisfieri debeat. Sed hæc forte quæ de dote diximus,
minus dubia sunt, magis itaque est, ut nunc brevibus videamus
de donatione propter nuptias: circa quam dubitandi
rationem haut levem constituit, quod illa non ut dos possit
dici patrimonium & res uxoris propria. Verius tamen
est quod & hanc contra fiscum obtineat, ubi ipsam dotem
habere non potest. Nam licet propria ipsius olim non fu-
erit constituta tamen est ipsi in compensationem dotis. Ac-
cedit quod anterior sit hæc donatio obligatione erga fiscum,
tribuatque uxori, etiamsi traditio sive cessio non interveniat,
dominium quoddam sive peculiare Jus in re l. 29. & arth.
donationem C. de Fure dot. Du. Servo. SC. Ex. 30. th. 36. Perez. C. de
donat. ant. nupt. num. 5. ideoque etiam per legem quartam C. de privil.
fisci potior est debito fiscali, etiam ex obligatione hujus delicti
fluente, quia alienatio facta, antequam orta est obligatio
erga fiscum ex hoc delicto: Licet executioni & realis translatio
rei dilata sit in tempus soluti matrimonii. Et hanc sententiam
confirmat etiam l. 11. & arth. sequens bona damnatorum:
verb. UXORES VERO EARUM DOTE ET DONATIONEM ANTE NUPTIAS ACCIPIANT. Ubi
Dd. addunt, quod portionem statutariam non amittat uxor,
sed eligere possit, licet maritus ob perduellionis crimen con-
demnetur, Carpz. p. 3. C. 20. def. 23.

10. *An etiã uxori donatio propter nupt. salva sit, eo casu quo dotē habere non potest.*
11. *Donatio propter nupt. in compensationem dotis constituitur.*
12. *In donatione propter nupt. uxor. habet dominium quoddam.*

13. *De portione statutaria remissive.*

DIS-

DISQUISITIO SEXTA.

De Cautione Juratoria ob paupertatem.

UT securus fiat aduersarius, neue iudicia reddantur eluforia prospiciendum est cautione ab ipsis litigantibus vel per fideiussores vel etiam per pignora quandoque praestanda. Ille autem satisfaciendi modus per fideiussores remissus est quibusdam personis vel respectu bonorum, hinc nuda tantum promissioni suae committuntur possessores scilicet rerum immobilium *l. 15. pr. & §§. seqq. ff. qui satisd. cog. Carpx. Jp. for. p. 1. con. s. d. 2. & 3.* & aliquando etiam mobilium possessores. *Struv. Sc. Ex. s. th. 25. Zanger. de Except. part. 2. c. 21. num. 35. & 16.* Vel ratione dignitatis, hinc jurato tantum promittunt viri illustres *l. 17. C. de dignit.* & qui his gradu proximi, spectabiles, ut sunt proximi sacrorum scriniorum, *l. 12. pr. C. de proxim. sac. scrin.* Vel etiam intuitu paupertatis; sic jurato promittunt pauperes, qui fideiussoribus & pignoribus cavere nequeunt, quia summa necessitas pro lege est, & ne ab agendo in justa causa quis repellatur, ad cautionem juratoriam eum admitti, aequitas svalet. *avth. Generaliter C. de Episc. & Cler. Nov. 112. cap. 2.* Ut verò locum habere queat ista juratoria cautio, hæc *Carpxovius part. 1. c. s. d. 9. n. 2. eumque secut. Magnif. Dn. Struv. Sc. Ex. s. th. 24.* & alii penè multi Doctores requirunt: Ne sit suspectus de fugâ, cui *Berlich. p. 1. Concl. 20. num. 53. addit*, neque etiam dilapidationis bonorum metus adsit. Utque sit integritate vitæ conspicuus, probataque exultimationis. Quod posterius tamen Dn. Brunne-mannus *in Comment. ad avth. Generaliter. C. de Episc. & Cler. & processu suo civ. cap. 8. num. 14.* in dubium vocat, motus eâ ratione quod accidere sæpè possit, ut etiam iste, qui probatae alias vitæ exultimationisve non est, justam agendi cau-

1.
Cautio per fideiussores vel pignora.

2.
Satisfactio in specie dicta remittitur
(a) respectu bonorum.
(b) Ratione dignitatis.
(c) Et paupertatis etiã.

3.
Quæ requirantur in eo qui ad iuramentum hoc praestandum admitti debet.

fam

4. Antea cautionem juratoriā præstandum juramentū paupertatis. sam habeat. Addimus & hoc, quod priusquam admittatur ad juratoriam hanc cautionem ob paupertatem prius præstare debeat paupertatis juramentum, quod hic loco probationis, quæ aliās asserenti aliquid incumbit, militat. Et jure quidem civili *secundum dict. arth. Generaliter & Nov. 112. cap. 2. Nov. 134 cap. 9.* jurat tantum, se non dare posse fidejussores, vel ut explicat Berlichius *p. 1. concl. 20. num. 54.* se nec pignora nec fidejussores idoneos, quamvis summā, tam per se quam per alios adhibitā diligentiam reperire nequiverit. Jure verò Saxonico ob præsentem perjurii metum, quem etiam in danda ratione abrogati Juramenti calumniæ generalis respexisse videtur, *Carpz. p. 1. con. 2. def. 1. num. 2.* eò restrictum hoc est, ut quis saltem de credulitate juret, se sc. credere, quod summam licet adhiberet diligentiam, tamen non posset fidejussores reperire. *Siruv. SC. Ex. 5. th. 24. Brunnem. ad dict. arth.* Necessè verò est ut is, qui hoc juramentum præstare debet ipse in judicio præsens sit atque illud vel tactis SS. Evangeliiis, *dict. arth. vel secundum aliās consuetum solennemve judicii morem, vivā voce pronunciet.* Unde patet, quod non procedat in scriptis factum, nec sufficiat promissio sub juramento obedientiæ, quo domino vel magistratui quis devinctus obstrictusve est, *vid. Ant. Hering. de fidejussor. c. 18. n. 121. & seqq.* neque ab alio, mandatario forte aut procuratore in principalis sui animam fieri queat. Quis vero pro paupere, adeo ut admitti ad hoc jusjurandum debeat, habeatur, videndum. Quod Jus civile attinet illud nihil determinat *in dict. arth.* & licet aliās in §. 6. *Inst. de excus. tut. l. curat. l. 7. l. 40. §. 1. ff. eod. pauperis mentio fiat,* non tamen definitur ibi, quis talis sit. Hinc evenit, ut plures easque diversas sententias amplexi sint interpretes. Quidam enim id ex causā, quæ agitur, æstimant, & eum pauperem dicunt, qui non tantum in bonis habet, quanti ea est:

Covarruv. pract. resol. c. 6. n. 4. Quidam pauperem dicunt, qui bona propria mobilia vel immobilia non possidet, sed operis manualibus se sustentare necesse habet, *cum allegat. Carpx. p. 3. c. 13. def. 21.* adeoque ad summam & extremam paupertatem producunt. *Gail. l. 1. obs. 43.* Alii vero paupertatem ex eo determinant, si quis ne 50 florenos in bonis habeat. *Coler. proces. execut. p. 1. c. 2. n. 121.* ut adeo de Jure civili, quia leges nihil certi constituunt, arbitrio judicis illud relictum videatur. Jus Camerae illam pro paupere habet, cui in omnibus bonis mobilibus & immobilibus imò & actionibus tantum non superest, quod sufficiat ad sumptus litis, sportulas & advocatorum salaria, itemque alias impensas solvendas. **Kammergerichts Ordnung p. 1. Eyd der Armen 78. & seq.** Atque hanc sententiam sequitur supremum Appellationum in foro Saxonico Electorali Judicium. Nos denique ubi in specie hoc definitum non est judicis discreti arbitrio relinquendum putamus. Tenendum tamen est, quod, si quis culpâ propriâ & dolo pauper factus sit, & fidejussores reperire nequeat, privilegium hoc paupertatis non habeat *Covarruv. l. 2. var. resol. c. 16. n. 9. Hering. de fidejuss. c. 18. n. 309. & seq.* Habemus nunc, quem pro paupere jus habeat, & quis paupertatis juramentum præstare possit. Nunc brevibus excutiendum, quid tandem per juratoriam cautionem promittatur. Ubi, ut diversæ in judicio personæ, ita diversæ etiam promissionum species se nobis fiunt. Actor promittit reo se intra duos menses contestaturum litem & prosecuturum eam usque ad finem, sique convictus sit, calumniosè vel injustè movissè, decimam quantitatis petitiæ partem reo præstiturum. Quod tamen utrumque non obtinere moribus, sed actorem cavere de expensis *Carpx. p. 1. c. 5. d. 30. n. 1. & damno litis in casum succumbentiæ refundendo monet Struv. S. C. Ex. 5. th. 32. Brunnem. ad arch. Generaliter de Episc. & Cler.* Sicut nec illam cautionem quæ in Nov. 53.

D

pr.

9.
Quid actor
per cautionem
juratoriam
promittat.

- pr. recenseretur, amplius obtinere, asserit *Rittershus.* ad *Nov. part. 9. c. 13. n. 4.* Jure Sax. ab Actore præstatur Reo cautio pro reconventionone & expensis. *Carpx. p. 1. c. 1. d. 1.* Et specialiter ibi recepta Gvaranda, die *Getwehr der Klage* si tamen reus eam petat. *Carpx. p. 1. c. 1. d. 1.* & Reus verò præstat solum cautionem de judicio sisti, & se permanurum in judicio usque ad terminum litis, §. 2. *Inst. de Satindat.* aut si procuratorem præsens constituat, se judicatum soluturum §. 4. *Inst. de Satisd.* quamvis dissentiat *Wisenbach. ad ff. p. 2. D. 28. th. 27.* Sed & has non amplius in usu esse, testatur citato loco *Rittershus. n. 5.* excerpta tamen ultimâ, quam frequentem adhuc ex *Wesenbecio ad ff. tit. jud. solvi* asserit idem. Moribus Saxoniciis à reo nulla regulariter præstatur cautio in civilibus. *Carpx. p. 1. cap. 5. d. 30.* Quod tamen in criminalibus aliter se quodammodo habere videtur.
10. Et quid jure Sax. obineat.
11. Quid reus per cautionem juratoriam promittat.
12. De usu hodierno agitur.
13. Ut & de moribus Saxonicis.

DISQUISITIO SEPTIMA.

De jure expectativæ à persona vel Ecclesiastica vel seculari concessa.

2. Fundamentum discursus sit nobis textus 2. *Feud. 26. §. moribus.* Cujus verba hæc: MORIBUS RECEPTUM EST, DOMINUM DE FEUDO MILITIS SUI, QVOD POST MORTEM IPSIUS AD DOMINUM REVERTI SPERABATUR, IN ALIUM MILITEM INVESTITURAM FACERE POSSE. QVÆ INVESTITURA TUNC DEMUM CAPIET EFFECTUM, CUM FEUDUM DOMINO AUT HEREDI SUO FUERIT APERTUM. SECUS EST IN ECCLESIASTICIS PERSONIS. NAM SI ECCLESIASTICA PERSONA TALEM FACIAT INVESTITURAM, NON ALITER VALEBIT, NISI SIBI, NON ETIAM SUCCESSO-
2. textus 2. feud. 26. §. moribus refertur.

SORI SUO FEUDUM APERIATUR. ET IN TALI INVESTITURA CONSENSUS EJUS, DE CUJUS FEUDO FIT, EXQVIRI NON OPORTET. Est ve-

rò Expectativa, *desinente Magnif. Dno Struv. S. F. cap. 7. aph. 4.* Jus succedendi in feudum à Domino sub conditione, si ad ipsum redierit, etiam sine consensu vassalli possidentis, promissum. Ubi primò suboritur quæstio, an licita sit & legibus conveniens juris ejusmodi concessio? Et siquidem secundum regulas Juris Civilis statum controversiæ definire velis, dicendum quòd non: *vi l. 19. l. ult. C. de pact. l. 6. ff. de V. O.* Quia votum & occasionem captandæ mortis possessoris vassalli præbere videtur, & quia alias non valet pactum, de viventis cujusdam successione nisi consentiat & in eo animo ad mortem usque perseverat *d. l. fin.* Moribus verò feudorum & nostris valet talis conventio. *Magnif. Dn. Struv. S. C. Ex. 28. th. 47.* Et quod in specie casum propositum stringit, omnem primò suspicionem captandæ mortis excludit fides (quæ quantum faciat in materiâ feudi facile liquet) Domino in vassallo futuro adeò nota, ut nihil inde mali atque incommodi de viro bene merito & Domino probato metuendum sit. Deinde non agitur hoc casu de successione vassalli propriè ita dictâ, quia proprio & non ob vassalli personam competente sibi jure novus hic vassallus succedit. Concessio verò Expectativæ sub conditione & in eum eventum, quo vassallus ejusve heredes feudum non amplius habituri sunt, fieri debet. *cit. §. moribus verb.* AD DOMINUM REVERTI SPERABATUR. *2. feud. 35. verb.* SUB TEMPORE VEL CONDITIONE, QVO FEUDUM SIBI APERIATUR, VALEBIT INVESTITURA.

add. Vultej. de feud. l. 1. cap. 5. num. 17. & c. Schraderus de feud. p. 3. cap. 2. num. 9. Nam si quis fuerit investitus purè de tali feudo, non valet habita investitura, *1. feud. 9. & 2. feud. 35.* quia

Definitur expectativa.

An licita sit concessio expectativæ?

Concessio Expectativæ sub conditione debet fieri.

Purè facta seu non valet.

6. **Nec ex post facto convalescit.** feudum quod vasallus habet, non potest ipsi auferri & alii concedi. *Magnif. Dn. Struv. S. F. cap. 7. aph. 5. num. 1.* Ut licet postea feudum Domino aperiat, tamen investitura pure facta robur non accipiat, neque Dominus ad tradendum feudum devinciatur *Berlich. p. 2. Concl. 54. num. 45.* quia quod ab initio vitiosum est, tractu temporis non convalescit. *l. 29. ff. de R. Jur.* Non tamen necessarium putamus, ut expressis verbis conditio & eventus aperturæ addatur, sed sufficere credimus, si tacite insit promissioni. Sic enim si v. c. Dominus directus dicat Titio; Habeto feudum, quod Sejus nunc tenet; magis ita explicanda erit oratio, ut inesse tacitam aperturæ conditionem lubintelligamus, quò magis valeat id quod actum est. *arg. l. 12. et 21. ff. de reb. dub.* quam ut dicamus, idè quia non expressè posita est conditio, nullam in effectu esse promissionem: Quin & in omnem aperturæ casum hæc promissio facta videtur. Dum vero *in cit. §. Moribus.* dicitur: quod post mortem ipsius, (scil. Vasalli) ad Dominum reverti speratur, feudum: Illa se nobis ingerit questio. An expectativæ concessio rectè fiat in feudo, si vasallus legitimos adhuc successores, filios puta, habeat. Quod affirmatur, quia & hæc spes, quamvis longinqua sit, tamen aliquando locum invenit: cum variis modis feudum ad Dominum reverti possit. Nec enim verba dicti §. morib. restrictivè accipienda, quasi expectativa concedi non queat, nisi tantum in casum mortis vasalli possessoris; sed tantum exemplum quoddam ibi proponi intelligamus *Magn. Dn. Struv. S. F. c. 7. aph. 5. n. 10. in fin.* Quando autem effectum suum exerat ista concessio, docet dict. §. his verb. **QVÆ INVESTITURA TUNC DEMUM EFFECTUM CAPIET, CUM FEUDUM DOMINO AUT HEREDI SUO APERTUM FUERIT.** Ubi de investitura, cujus mentio fit citatis verbis, sciendum, quòd non propria aut abusiva indigitetur, sed tantum conditio-

7. **An conditio semper expressis verbis addenda sit?**

8. **An rectè concedatur expectativa, si vasallus adhuc successores legitimos habeat?**

9. **Quando expectativæ effectus appareat.**

tionalis quædam & in eventum directa; magisque promissio quædam de investiendo sit, quam investitura ipsa. *Sirrv. S. F. c. 7. th. 4. n. 12.* Effectus verò satis clarè proponitur hic, quod scilicet demum post apertum Domino feudum res obveniat ei, qui hæctenus expectativæ jus habuit. Et tunc Dominus omnino ad investituram faciendam, & consequenter possessionem, si tradendi facultatem habet, transferendam tenetur *arg. §. 1. in fin. 2. feud. 3. Ludvv. in Synops. feud. c. 8. p. m. 167. Hart. Pist. p. 2. q. 25. n. 22.* & quia hoc ipsum in contractu feudali actum est. Et ad obtinendam eam variæ possunt competere actiones pro varietate modi, quo Dominus alteri expectativam indulgit. Si enim per stipulationem facta, ex stipulatu, si per donationem, conditio ex lege, si testamento, personalis ex testamento actio oritur. Imò cum & hodiè secundum Jus Canonum & mores ex nudis pactis serio initis actiones nasci soleant, *Carpz. Ip. for. p. 2. c. 19. d. 17. n.* etiam ex pacto conditio locum habebit. *Schnob. Diss. feud. XI. th. 1.* Tenetur verò ad feudi translationem vel Dominus ipse qui promissit, vel etiam ejus heres, si ei demum apertum sit *secundum §. moribus.* Ubi tamen circa heredem cum *Magn. Dn. Sirrv. S. F. c. 7. aph. 9.* distingvimus, & ex eadem causa, quæ expectativæ adjuncta erat, aperturam factam præsupponimus. Omnis enim conditio in forma specifica implenda *arg. c. si ita quis 21. ff. de vulg. & pup. subst.* neque investitura in certum casum collata, ad alium temerè extendi debet. *Hart. Pist. l. 2. q. 25. n. 37. Carpzov. p. 2. c. 45. D. 3.* Generalis verò conditio omnes speciales sub se complectitur. *l. 147. ff. de R. Jur. & qui dicit genus, dicit etiam ejus species arg. l. 2. de S. U. P. Wissenb. ad l. 8. de R. Jur. n. 1.* Hæctenus de jure expectativæ à persona non Ecclesiastica sive seculari indulto actum: Procedimus ulterius

10.
Dominus investire & feudum vasallo tradere debet.

n.
Diverse vasallo actiones competunt.

12.
Tam contra Dominum ipsum quam ejus heredes.

13.
Omnis conditio in forma specifica implenda.

14.
De expectativa ab Ecclesiastica personâ concessâ.

objici possint, illæ tamen non stringunt, cum certum & expectatum sit, tam de Canonico quam feudali Jure quod & illæ feuda, & consequenter etiam Expectativas ad feuda concedere queant. Non debet enim, cui plus licet, quod minus est, non licere. *l. 21. ff. de Reg. Jur.* Textus ex Jure feudorum probantes sunt *cit. §. morib. & 1. feud 3. & 9. 2. X. de feudis. c. un. extr. ar. de rebus Eccles. non alien.* Insignem verò differentiam quoad effectum expectativæ à seculari & Clerico concessæ subministrat textus noster: Quod nimirum ab isto concessa, etiam post ejus mortem vigorem habeat, & heredes inde obligentur secundum distinctionem à Dn. Struv. *S. F. c. 7. apb. 9. traditam*: Non verò si ab hoc indulta sit. Cujus differentię rationem Georg. Schulz. *in Synops. feud. c. 9. n. 56.* hanc tradit, quod Episcopi & Prælatus Ecclesiarum tantum præsentium rerum, non verò post mortem suam gerendarum habeant administrationem. Magis tamen penetrans illa est, quæ ab ipso & successore & succedendi modo ducitur. Scilicet quia prælatus non habet causam succedendi ab eo cui succedit, nec venit in jus ab antecessore sibi relicto: Sed novo titulo suoque potius & proprio jure succedit: ideo etiam nec antecessoris sui facta præstare tenebitur. Nisi (1) capitulum consenserit: quia hoc non mori sed semper vivere in hisce & similibus causis intelligitur. *Hart. Pistor. l. 2. q. 27. n. 15. & c.* Alia exceptio habetur *1. f. 3. verb. nisi is qui.* Et plures limitationes videri possunt *ap. Schneiderr. in epist. feud. p. 3. n. 94.* Transfertur autem jus Expectativæ etiam à parte ejus, cui concessum, in heredes. *Carpx. p. 2. c. 45. d. 9. Schulz. Synops. feud. c. 9. n. 61.* Nunc accingimur ad ultimam textus verba, quæ, an consensus vassalli in hujusmodi expectativæ concessione adhiberi debeat, disquirunt. Et secundum ea negatur. Quamvis enim in contrarium illa dubitandi ratio militare videatur, quod de re aliena disponere nemo possit: Feudum vero cum sit in dominio utili usufru-

15.
Textus probantes ex jure feud. & Can.

16.
Successor prælati non tenetur servare expectativam à prædecessore indultam.

17.
Excipiuntur quidam casus.

18.
Expectativa concessa in hered. transmittitur.

19.
Consensus vassalli in concessione ex-

fructu quodam vasalli possessoris constitutum, pro tali haberi **peccativæ nõ**
 debeat. Dicitur tamen, quod hæc ratio nobis non obverte- **necessarius.**
 tur. Non enim de feudo ut feudo, seu quatenus in eo prior
 vasallus aut ejus heres dominium adhuc utile habet, in hoc ca-
 su decernit Dominus directus, sed de feudo per aperturam
 pleno jure ipsi in eventum obveniente; adeoque non de re
 aliena sed sua. Unde absolum foret dicere, adhibere eum
 debere & requirere alterius consensum in administratione &
 alienatione rei suæ, quia adeo potissimum Domini effectus in
 hoc libero arbitrio vim suam exerens annullaretur penitus ac
 vanus fieret. *de quo vid. l. 21. C. mand.*

DISQUISITIO OCTAVA.
De Feudo foemineo.

Feuda ab initio propter militiam constituta, probabiliter col-
 ligi potest *ex 2. feud. 21 & 22. voc. miles. Struv. S. F. c. 1. aph. 3. n. 3.* Feuda ob mi-
 4. & 6. nec regulariter in foeminas transmitti docet 2. f. 23. in **litiam primò**
*fin. & so. verb. SI DE HIS NOMINATIM DICTUM SIT, **concessa.**
 & : NISI EX PACTO: quia regulariter illa ad heredes ma-
 sculos pertinent & foemina eorum incapaces sunt, ob quin-
 que ferè rationes: quarum potissimas EX II. F. VII. hauri-
 re licet. Ea enim ibi requiruntur, quæ vix foeminarum
 natura capit, ut est: (1) Silentium secretorum Domini, ne
 ea aliis pandantur. (2) Firmum certumque consilium. sed
 quam non contineant arcana, quam parum sibi constans
 & fragile sit mulieris consilium, facile liquet. (3) Firmitas
 & certitudo voti. Sed quam lubrica foeminarum vota, quam
 fallax fides! (4) Auxilium in bello, & servitia militaria. Sed
 quod ad hæc etiam inhables foeminae sint, nemini dubita-
 tur, ut adeo non immerito, perinde ut mutus, surdus vel
 alioqui imperfectus à feudis removeantur. 2. f. 36. quod eti-
 am*

1.
 Feuda ob mi-
 litiam primò
 concessa.
 2.
 Quinq; cau-
 se inhabilita-
 tis foeminaru
 ad feuda re-
 censentur.

am ad masculos ex foeminis descendentes extenditur, ut nec illis aditus ad successiones in feudis pateat. *l. F. l. § 3.* quia non melior successoris conditio esse potest, quam ejus, à quo auctoritatem habet. *l. 120. ff. de R. Jur. l. 14. ff. eod.* Additur (5) ea ratio, quòd minus conveniens aut congruum pudori foeminarum sit, coctibus virorum sapius immisceri. *Obrecht. tract. feud. l. 2. cap. 14. num. 1.* ubi nec eas foeminas, quæ armis affvetæ, admittendas esse censet. Licet verò, si propriam feudorum naturam sequi velimus, hæc vera sint, nihilominus tamen dari etiam feuda, ad quæ foemina quoque admittuntur, vel ex *2. F. 30. & 2. f. 10. verb.* NISI SIT FOEMINEUM, convincimur. Non uno verò modo Dd. interpretantur atque accipiunt terminum hunc. Aliquando enim magis propriè & ratione acquisitionis seu personæ acquirentis exponunt, & sic dicunt feudum foemineum, quod foemina primum acquisivit. *Dn. Struv. S. F. cap. 4. aph. 17.* quodque ex ea tanquam primà acquirente originem & initium traxit, idque cum transit in descendentes, maternum appellant. *Georg. Schulz. Synops. feud. cap. 3. num. 16. cap. 8. n. 55.* Germanicè effertur *Weiber oder Kuntzel- Lehen*: & contradistinguitur atque opponitur in hac significatione feudo masculino, quod masculus primum acquisivit. Aliquando, (id quod usu obtinuit,) in largiori significatu feudum foemineum in genere accipitur, quod initio quidem à masculo acquisitum, sed cui tamen per singulare investituræ pactum adjectum est atque insertum, ut etiam foemina in eo succedere queant. *Carpz. p. 3. cap. 28. d. 10. num. 3.* Quidam etiam intuitu personæ concedentis feudum foemineum vocant, quod à foemina datum est; Verùm, quoniam non ex eo, qui dedit, æstimatur, an feudum foemineum vel masculinum sit; sed ex eo, cui datur, placet nobis in hoc passu sequi *Dn. Struv. S. F. cap. 4. aph. 17. num. 2.* Ubi negat differentiam

3.
Aliquando
tamen foemi-
næ etiam ad
feudum ad-
mittitur.

4.
Feudum fo-
mineum va-
riè accipitur.
(a) ratione
acquirentis
personæ.

(b) ratione
pacti adjecti
ex quo etiam
foemina suc-
cedunt.

(c) ratione
personæ con-
cedentis.

tiam aliquam ratione personæ concedentis induci. Quamvis vero videatur absurdum quodammodo, quod foeminae etiam feudum acquirere possint, ob supra dictas rationes; quarum insignior illa nobis videtur, quod ad officia militaria, respectu quorum cepere feuda, sint inhabiles. Ea tamen tanta non est, ut penitus foeminas à feudorum beneficiis excludat: Cum remedium adsit, quod hunc earum defectum supplere possit: Ut sc. per substitutum servitia sua præstent: Quod Dominus, concedens foeminae feudum, tacite ipsi permisisse; & causam, quæ alias obstabat, sustulisse censetur *Struv. S. F. cap. 4. aph. 17. num. 2.* Quod, quominus facere possit, dubium non est. Licet enim ubi industriam certæ personæ atque familiæ elegit Dominus, per substitutum nequeant præstari operæ atque servitia, *l. un. §. ne autem 9. C. de caduc. toll. Carpx. p. 1. cap. 28. d. 1. num. 1. arg. l. 51. in. ff. mandati.* Ita, ut etiam ex hoc fundamento regulariter non possit succedere mutus aut surdus, aut alio modo imperfectus. *1. f. 6. §. mutus 2. f. 30. licet acquisitum feudum retineat. Schulz. Synops. feud. cap. 8. num. 105.* potest tamen gratiam facere Dominus foeminae aliive personæ inhabili, si aliis quam Domino, ob id præjudicium non adferatur. *Schulz. cit. loc. num. 104.* Rationem & modum successione foeminarum in feudo tali haurire licet *ex 2. f. 11. 17. 30. 50. & 51. §. similiter.* Quomodo secundum quos textus deficientibus descendantibus vel agnatis masculis succedunt ipsæ earumque progenies. Et in ipsa prole foeminei sexus, si ad eam deferatur successio, præponitur masculus foeminae. *Schulz. Synops. feud. cap. 8. num. 64.*

§.
Foemina per
substitutum
servire potest.

Et potest ipsi
Dominus
hanc gratiam
facere.

7.
Quomodo
succedant foeminae in feudo foemineo.

E

Dis-

Quibus casibus res sacræ & Ecclesiastica alienari possint, & quæ solennitates adhibendæ.

1. **Extra commercium sunt res sacræ & Ecclesiastica.** Inter res, quæ extra commercium sunt, adeoque nec alienationem admittunt, sunt etiam res sacræ. §. 8. *Inst. de rer. divis. l. 1. pr. QVOD AUTEM DIVINI JURIS. l. 6. §. 2. & l. 9. §. ult. ff. de rer. div.* Item Ecclesiastica, quæ in hoc ab illis differunt, quod non æque ut illæ Deo principaliter consecratae sint, nec immediatè ad cultum divinum adhibeantur; Sint tamen in patrimonio vel dominio Ecclesiæ, & vel ministrorum alimentis vel aliis Ecclesiæ & ad eam pertinentium usibus inserviant. *Eckoh. ad ff. de rer. div. §. 7.* Generaliter tamen accipi hoc non debet, quasi nullo modo res tam sacræ quam Ecclesiastica alienari queant, sed tantum de absolutâ & indifferenti alienatione. Multa enim alienationum vestigia tùm circa has, tùm illas in jure reperimus. §. 8. *Inst. de rer. div. l. 21. C. de SS. Eccles. Nov. 120. c. 10. tit. X. de reb. Eccl. al. vel non. Can. sine exceptione 52. c. 12. q. 2* ut tamen multò difficilior rerum immobilium quam mobilium alienatio decernatur quod patet ex *Nov. 120. c. 10. & avih. præterea C. de SS. Eccles.* Quædam verò, urgentiores quippe, alienationum causæ, communes sunt tam sacræ quam Ecclesiasticis rebus, quædam propriæ tantum Ecclesiasticis. Communium causarum ferè tres jure civili recententur. Primam sinit *cu. §. 8. Inst. de rer. div. & Nov. 120. c. 10.* Estque Redemptio captivorum. Nam ut redimantur captivi ab hostibus, licet vendere vasa vel vestimenta vel alia donaria sacræ, imò & res immobiles Ecclesiarum. *dist. §. 8. ORNATUS ENIM SACRAMENTORUM REDEMPTIO CAPTIVORUM EST, ET VERE ILLA SUNT*
2. **Quomodo differant.**
3. **An planè non alienari possint?**
4. **Causæ alienationum vel communes vel propriæ.**
5. **Causarum commun. prima.**

VA.

VASA PRETIOSA, QUÆ REDIMUNT ANIMAS A MORTE. ILLE VERUS THESAURUS EST DOMINI, QUI OPERATUR, QVOD SANGVIS EJUS OPERATUS EST *c. 12. q. 2. can. 70.* & quid magis conveniens pietati Ecclesiæ, quàm hoc; quid congruum magis doctrinæ illius, quippe quæ liberalitatem & munificentiam & misericordiam erga afflictos quotidie per ministros suos nobis inculcat. Secunda causa, quam exhibet *Nov. 120 c. 10.* est urgentis æs alienum Ecclesiæ. Nam & pro hoc solvendo licita est alienatio: cum sic religioni favendum sit, ne cuiusque alterius jus minuatur, & dum locupletatur Ecclesiæ, alios cum injuria pauperes reddat. Tertia causa habetur *in l. 21. C. de SS. Eccles. & dist. can. 70. c. 12. q. 2.* & est alimonia pauperum. Si enim alia subsidia defint, piè & rem optimi exempli facit Ecclesiæ, dum paupertatem sublevat. Præter has verò causas *dist. can. 70* proponit etiam aliam, favorem nim. sepulturæ crendentium & ædificationem templi. Proprias causas, seu ob quas Ecclesiastica tantum, non etiam sacra res alienari possunt. sub unâ ferè complectimur: quæ est Utilitas Ecclesiæ. Ita, si conducât Ecclesiæ potest permutare, *Nov. 7. c. 2. §. 1. Nov. 54. c. 2.* potest precarias constituere. *l. 14. C. de SS. Eccl. t. 1. X. de precariis.* Emphyteusin concedere. *Nov. 7. c. ult. X. de loc. & cond.* Tres tamen calus recenset Rittersh. *ad Nov. p. 1. c. 8. n. 69.* quibus nullo modo aut casu alienatio fieri potest. Solemnitates verò circa alienationem hæc observari debent de Jure civili: Ut primò *secundum Nov. 120. c. 10.* Res mobiles & vasa minus necessaria alienentur *add. l. 15. §. 2. ff. de re jud.* non enim à rebus soli initium fieri debet. Deinde sub hastâ per 20. dies publice exponi inscriptis & plus licitanti addici debent. *d. Nov. 120. c. 6. §. 2. vers. postquam verò.* Requiritur etiam juramentum prælati coram Episcopo, debitum (scil. in causa debiti) esse contractum & nihil in detrimentum Ecclesiæ fieri. *Brunnemann. ad vrb. hoc*

6.
Causa secunda.

7.
Causa tertia.

8.
Aliz adhuc adduntur cause.

9.
Causa propria reb. Eccles.

10.
Solemnitates circa alienationem harum rerum observanda.

ius.

11. *Jus. C. de SS. Eccles.* Non tamen in ipsos ad ministratores aut ordinatorum eorumve cognatos alienatio fieri potest. *cit. Nov. 120. c. 5. §. ex eadem forte ratione, ex qua nec tutor ad rem pupilli emendam admittitur l. 34. §. ult. ff. de contrab. empt.* Sicut etiam aliis prohibetur in jure civili res quasdam acquirere. *l. 62. pr. ff. de contr. empt. l. un. §. 2. C. de contr. Indic. l. cor. qui*
12. *Circa solennitates testatur idem Dominus Brunnemannus ad cu. arth. & requirit tantum cognitionem causæ; necessitatis probationem, & superioris decretum (prælati scilicet cum consensu capitali conjunctum,) asserit cui add. Dominus Carpz. Jurispr. Confist. l. 2. def. 300. & quatuor sequentibus. ii. Desselguz. crut. Jur. Can. iii. de reb. Eccles. al. vel non. quest. 5.*

DISQUISITIO DECIMA.

Quomodo permittum sit Clericis resignare, functiones suas, & in iisdem vel aliis Ecclesiis munia altiora ambire?

1. *Regula Canonum traditur.* Jus Canonum ita habet: NON OPORTET EPISCOPUM VEL RELIQUOS ORDINES DE CIVITATE AD CIVITATEM MIGRARE; NON EPISCOPUS, NON PRESBYTER, NON DIACONUS TRANS-EAT. *c. 19. C. 7. q. 1. SED MANEAT IN ECCLESIA DEI QVAM AB INITIO SORTITUS EST, ET NON AB EA ALIBI DEMIGRET, SECUNDUM REGULAM SUPER HOC OLIM A PATRIBUS CONSTITUTAM c. 25. ibid.* Verum regula hæc non perpetua est, sed exceptiones suas patitur, aliquando enim superioris auctoritate transfertur Clericus *c. 1. & 2. X. de translac. Episc. c. 37. q. 1.* (quod in terris protestantium ab iis qui jus Episcopale habent,
2. *Regulæ Exceptiones referuntur.*

bent, fieri solet.) Aliquando etiam liberum est ipsi renunciare. tit. X. de renunciat. De translatione hinc non agimus. Renunciationis vero causa Jure Canonum sex traduntur, & hisce versibus comprehenduntur.

*Debilis, ignarus, malè conscius, irregularis,
Quem mala plebs odit, dans scandala, cedere possit.*

Vid. Dessel. cit. erot. tit. de renunciatione quest. 5. & alios Dd. Quod igitur Clericus renunciare possit, dubium non est, cum ea quæ permilla sunt, libera cuique relinquuntur, nisi reperiatur prohibitus. Quod etiam procedere volunt, licet eò fine renunciet, ut vel in eadem vel alia Ecclesia insignius munus ambire possit: Quod & verum esse arbitramur, si utilitas & ædificatio Ecclesiæ intendatur, non verò si ex avaritia aut ambitione id fiat. Carpz. Jurispr. Confist. l. 3. d. 125. Desselius cit. erot. de translat. Episc. quest. 2. princ. Illud enim nullo modo tolerandum, cum inconveniens sit, eos, in quibus religio & simplicitas vitæ morumque præfulgere debet, hisce & similibus vitiis se submittere. Ne verò immodicè & indifferenter ejusmodi renunciatio fiat & ad subitas irrationabilesque mutationes & inconstantiam non probandam talis libertas occasionem præbeat, provifum, ne Clericus officium & ministerium suum, (utpote publicum, & in quo magis utilitas Ecclesiæ, quam privatum renunciantis commodum intenditur) sine superioris permiffu abdicare possit: Ad exemplum militis, qui si semel nomen suum dedit, sine consensu Ducis sui militam deserere nequit. Dessel. erot. Jur. Can. tit. de renunciat. Uti namque Clericus beneficium non acquirit sine institutione Episcopi vel superioris, c. 1. X. de Institutionibus in 6to: Ita nec sine licentia superioris illud dimittere potest. arg. e. 3. §. in ecclesiis X. de privileg. & excess. Non verò, dum dimissionem suam legitime petit, contra conscientiam quid admittere cle-

3.
Renunciatio
ob sex causas
J. Can. fieri
potest.

4.
Renunciatio
procedit ob
majorem utili-
tatem Ec-
clesiæ.

5.
Non tamen
privatâ auto-
ritate fieri de-
bet.

E 3

ricum,

38
ricum, dici potest. Potius enim secundum conscientiam fa-
cit, qui ædificationem Ecclesiæ & utilitatem pro sine habet.
Quamvis verò Pontifex secundum mentem Pontificiorum,
superiorem non habeat, adeoque videatur dicendum, eum ob
deficientem superioris consensum non posse renunciare, ta-
men & ipsi hæc libera facultas competit: Quia quod aliis im-
pertire potest, ipsi non denegandum. *Dessel. cit. iii. de renun-
ciat. quest. ult.* De moribus & jure in hoc passu apud Augusta-
nos recepto videatur *Carpz. Jurispr. Consil. l. 3. def. 125.* ad quem
brevitatis studio Lectorem benevolam remittimus, qui
per totam definitionem illud tractat,
usque dum

FINITUR.

Sci.

Sciicet ut celebrem conscendit Manlius olim
Tarpeiam, fufis hostibus ante fuis.
Sic quoque, Pieridum superato culmine Victor
Ingredieris toties pulpita sacra Deæ.
Hinc quâ laude Themis sua corcula mactat,
eâdem
Penfabit curas officiofa tuas.
I nunc & validum caufis te fiste Patronum,
Victor & ex omni parte beatus eas!

*Nobiliffimo Domino Autori ac Respondenti, Commensali
atque Inquilino fuo per dilecto de fingulari & folidâ in
omni jure, eruditione animatus gratulatur*

PRÆSES.

Durus uti fcopulus, quem fpumifer æftus a-
quarum
Impetit, obdurat, tumidasque everberat undas,
Stas gravis, & doctas vires oftendere mentis
Gaudes, dum licuit cathedram conscendere
Juris.
Quisque favet ftudiis; Pergas: procul atra recedit
Invidia, atque aliò liventia pectora flectit.

*Ita Nobiliff. Domino Respondenti conatu maxime lau-
dando cathedram conscensuro Juridicam
accinunt*

COMMENSALES.

Sic

Sic Musas coluisse juvat! Dum fata secundis
Nutibus aspirant, Ipsaque sacra Themis.
Felix Salaidum redeas patruelis ab ora
Et patriæ fausto limina tange pede.

*Ita Dn. Parueli & Amico suo mukum
colendo apprecari
voluit*

Christianus Reinhard/
L. L. Stud.

FINIS.

5

VIRIS

Nobilissimis, Amplissimis, Consultissimis

& Prudentissimis

DNN.

CONSULIBUS,

SYNDICO,

PRÆTORI,

CAMERARIIS,

ÆDILIBUS,

Nec non

Reliquis omnium Ordinum

In Electorali Saxonum sede Dresda

Senatoribus Spectatissimis

Dominis suis gratiosissimis

Saluem & Obsequia

VIRI
NOBILISSIMI, AMPLISSIMI, CONSUL-
TISSIMI & PRUDENTISSIMI.

Extraneus quidem, si in originem in-
quirere placet, & non Vestrae civi-
tatis civis sum: Sed cum peregrinis
quoque non omnis aditus praeccludi so-
leat, non est, quod dubitem, vel inter il-
los saltem, Vestrum ambire favorem. Non
quod in meis haecenus meritis ullam fidu-
ciam ponam, sed quia in eorum numero,
qui vel pro se vel aliis postulando limina cu-
riae Vestrae circumstant, & me locum ali-
quando inventurum, insigniter spero.
Hinc non mirabimini, quod extra me qua-
si abiens eam audaciam sumpserim, Vobis,
VIRI Nobilissimi, hoc exercitium Aca-
demicum, quam leve licet illud sit, offe-
rendi. Veniam rogare nefas puto, quia a-
mor Vester erga literas & Juris studium o-
mnem

mnem deprecationem excludit & averfa-
tur: Nec prolixior esse debeo, quia vel
hæc occupatis onerosa & ultra modum
diffusa videbuntur. Ideo, ut negotiis Ve-
ftris scripturam meam accommodem, fi-
nio, & Vos Vestrasque pro falute Reipub.
curas Deo cordi, Vestro favori me inclu-
sum, & Vestris obsequiis officia
mea sacra esse voveo.

Vester, Viri Nobilissimi,

Obsequentissimus

THEODOSIUS CHRISTIANUS Stolze.

Jena, Diss., 1678 A-C

ULB Halle
005 131 928

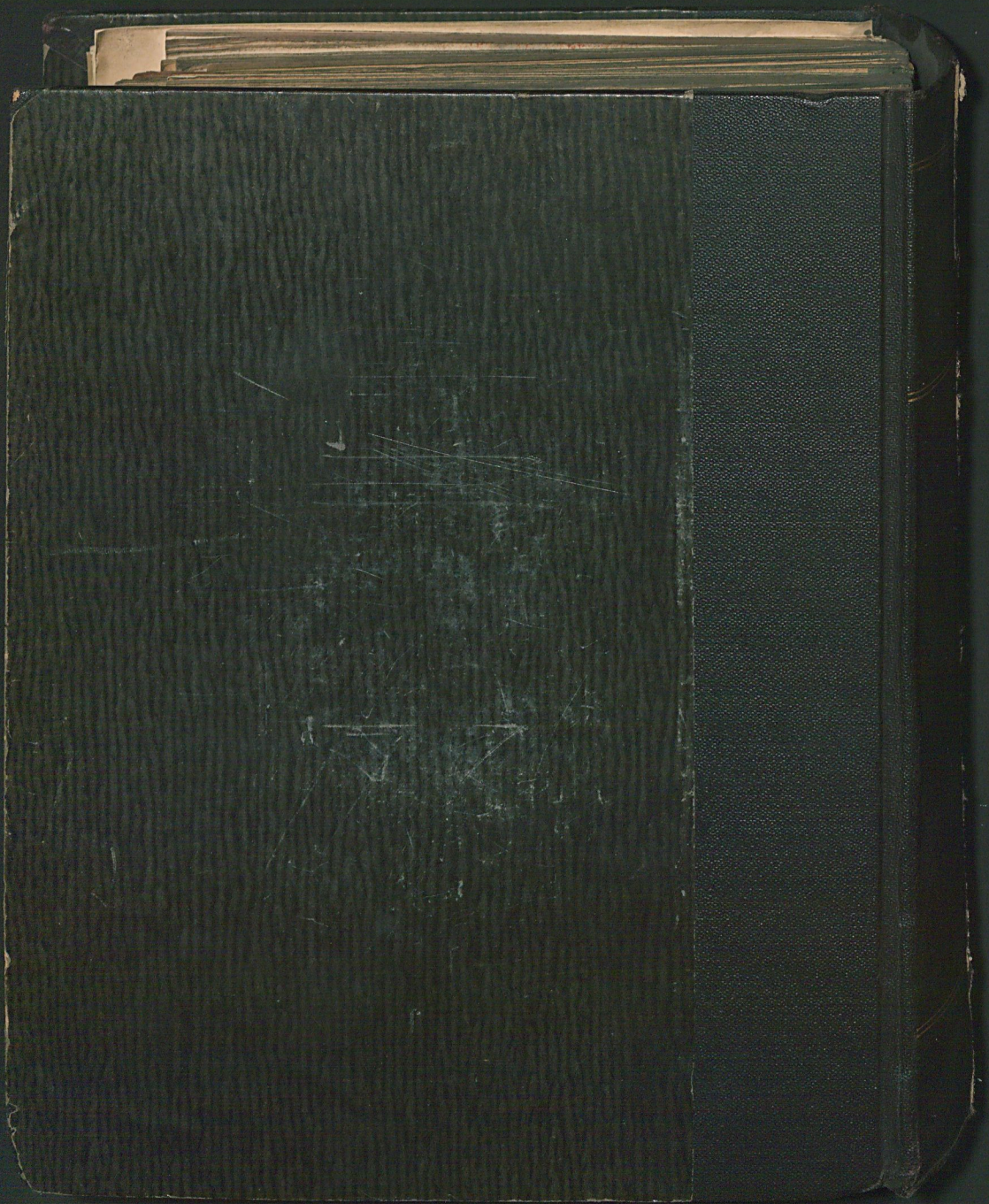
3

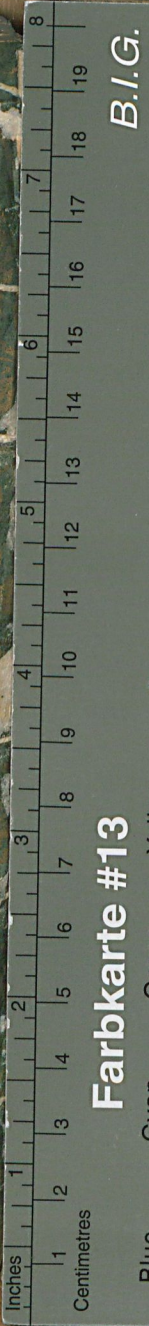

TA-OL

KOTT

Farbkarte #13

B.I.G.

~~XXVI.~~ ^{XXVI.} ¹¹

DECADEM
SITIONUM JU-
DICARUM

1628,9

VENTE DEO
tu atque autoritate
torum Ordinis in illustri
alana Academia

PRÆSIDE
VIRO

151

onsultissimo & Excellentissimo

MATTHIA Jessen/
J. U. D.

Regiminis Saxo - Jenensis
Advocato Ordinario,
re & Hospite suo estimatissimo,
diem 25. Septembr.

publicè

collegio Jctorum

disputabit

US CHRISTIANUS Stolze/
Pirnâ Misnicus.

J E N Æ,

H. JACOBI BAUHOFFERL,
NNO M. DC. LXXVIII.